

торами, їх проходження скрізь тверді та крихкі (напр., скло) перешкоди, слухові, тактильні та ін. впливи на людей і тварин. Іноді для спостерегіачів П. набуває ознак особи, що зближує його з міфологічним домовиком. Описи П. належать випадковим свідкам, виконані без дотримання процедур наук. спостереження. Аналіз ряду випадків П. беззаперечно свідчить про шахрайство; випадки, що не дістали пояснення, іноді намагаються «раціоналістично» тлумачити з позицій радіофізики, фізики ультразвукових випромінювань тощо. Поряд з цим висувуються містико-натуралістичні концепції П.: некерованого телекінезу; «глоонних ланцюгів», що утворюють П. і керують НЛО; як вплив «машини часу» з майбутнього. Заслугують на увагу підходи до П. як прояву колективного психозу, галюцинацій, дистанційного гіпнозу.

ЩА

Польська православна церква — склалася на поч. 20-х рр. 20 ст. з правосл. парафій Рос. правосл. церкви, що діяли на території Зах. України, Зах. Білорусі та Литви, які в 1921 увійшли до складу Польщі. В 1924 отримала автокефалію згідно з томосом Константинопольської церкви. В 20—30-х рр. включала п'ять епархій: Варшавсько-Холмську, Волинську, Поліську, Гродненську, Віленську. В церкві нараховувалось майже півтори тисячі храмів. До 1938 у власних часописах та документах іменувалася як Автокефальна правосл. церква в Польщі. В 1948 отримала повторно автокефалію від Руської правосл. церкви. Нині нараховує понад 300 храмів. Очолює митрополит Варшавський і всієї Польщі. У ППЦ в 20—30-х рр. розгорнувся потужний рух за українізацію церкви, провідником якого були І.Власовський, І.Огієнко, С.Скрипник, П.Сікорський, І.Теодорович та ін.

ГЛ

Польські брати — представники радикальної течії Реформації в Польщі в 16—17 ст., послідовники арианства. Заперечували догмат про Трійцю та божественність Христа. Ідеологами П.б. були Петро з Гоньондза і Григорій Пав-

ло з Бжезін. Поділялися на дві групи: помірковану (заперечувала корінні соціальні перетворення) та радикальну (виступала проти приватної власності, д-ви та її установ, кріпацтва, феодалного землеволодіння, станових привілеїв). Орг-ції П.б. існували й в Україні (Чернігів, Хмельник, Гоща). З кін. 16 ст. П.б. проповідували вчення соцініан. З посиленням католи. реакції на поч. 17 ст. почалось переслідування П.б. Після прийняття в 1658 постанови сейму про вигнання П.б. з Польщі більша частина їх емігрувала, а решта перейшла в католицизм.

ЯВ

Помазаник — особа, що отримала благодать, силу та владу від Бога через обряд помазання освяч. олією (елеєм). Так освячувалася влада давньоєвр. царів, первосвящеників, пророків, а також христ. монархів. Образ П. (євр. Машіах — Месія, грецьк. Христос) набув особливого значення в бібл. есхатології: завершенням П. вважається Ісус Христос. Помазання освяч. олією присутнє у христ. таїнствах миропомазання та елеосвячення.

ГС

Поминки — 1) спец. зошит, в якій вписуються імена померлих і живих для згадування їх священнослужителями під час богослужінь; 2) згадування священиком імен, включених в поминки (зошити), а також у спец. церк. список під час літургії. В правосл. церкві поминки померлих проводяться на 3-й, 9-й, 40-й день і в річницю з дня смерті того, кого поминають. Крім того, існує шість днів «вселенських поминок всіх померлих».

БОВ

Помираючих і воскресяючих богів культ — поклоніння богам замираючої восени і оживаючої весною рослинності. Обрядовість і міфологія культури склалися з виникненням землеробства. Спостереження за сезонним розвитком рослинності, перетворенням («вмиранням») злакової культури в зерно і проростанням («воскресінням») його весною сприяло виникненню П. і в.б.к. Одними з найдавніших таких культів було вшанування егип. бога Осіріса, персидського Ормузда тощо.

БГ